

Historische jaren

Streekarchief Goeree-Overflakkee

Verslag over de jaren 2005-2008

INHOUDSOPGAVE

INLEIDING	5
BEWAREN	6
Acquisitie	6
Restauratie en conservering	6
Inspectie en advisering	7
Bijzondere verzamelingen	7
BEWERKEN	9
Inventarisatie	9
Nadere toegangen	9
Automatisering, microverfilming en digitalisering	9
BENUTTEN	10
Studiezaal en verschaffen van inlichtingen	10
Ambtelijke ondersteuning	10
Contacten met culturele instellingen	10
Educatie	10
Verzorgen cursussen en lezingen	11
Onderzoek en publicaties	12
Tentoonstellingen	14
www.streekarchiefgo.nl	14
Eigen logo	14
BEDRIJFSVOERING	15
Huisvesting	15
Nieuwbouw	15
Personeel	15
Vrijwilligers	16
Public relations	16
Interne- en externe contacten	16
Beleids- en beheersinstrumentarium	17
BIJLAGE I Uit de historie van het streekarchief	19
BIJLAGE II Archieven overgedragen door deelnemers	25
BIJLAGE III Aanwinsten archieven 2005-2008	33

INLEIDING

Voor u ligt het verslag over de eerste vier jaren van het Streekarchief Goeree-Overflakkee. Het streekarchief is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Dirksland, Goedereede, Middelharnis, Oostflakkee en het waterschap Hollandse Delta.

Aan de hand van het beleidsplan 2004-2008 is het jaarverslag opgesteld. Het was de bedoeling jaarlijks een verslag op te stellen, maar in afwachting van een eigen bestuur is hiermee gewacht totdat de bestuurscommissie het levenslicht heeft gezien. Eerst op 28 oktober 2008 stelde het algemeen bestuur van het ISGO de Verordening Bestuurscommissie Streekarchief Goeree-Overflakkee vast. Inmiddels zijn vier jaren verstreken. In dit verslag wordt teruggeblikt over deze eerste jaren van het streekarchief. In die tijd is veel gerealiseerd. Het is de bedoeling u op korte en heldere manier verslag te doen van hetgeen de afgelopen jaren is gepasseerd.

Vanaf 2009 zal jaarlijks een verslag verschijnen.

Organisatie

In het rapport van de Werkgroep Streekarchief Goeree-Overflakkee wordt nog uitgegaan van een (zware) gemeenschappelijke regeling. In verband met de vorming van het nieuwe ISGO heeft de idee postgevat het streekarchief onder te brengen bij het ISGO en met het waterschap een vorm van samenwerking zien te vinden, waarbij alle deelnemers evenveel zeggenschap krijgen over het streekarchief. Het grote voordeel van deze opzet is, dat er geen aparte regeling dient te worden aangegaan met een eigen bestuur etc., maar dat kan worden aangesloten bij een bestaande gemeenschappelijke regeling. Dit was echter eenvoudiger gezegd dan gedaan. De Wet gemeenschappelijke regelingen is wat dat betreft weinig flexibel. Uiteindelijk is gekozen voor een bestuurscommissie.

Belangrijke momenten

Aan de totstandkoming van het streekarchief is heel wat tijd vooraf gegaan. Ook zijn er eerdere pogingen ondernomen, zoals u kunt lezen in Bijlage I. Door de fusie van de waterschappen per 1 januari 2005 werd een duidelijk eindpunt bepaald. Wilde men de archieven van de voormalige polders en waterschappen voor het eiland behouden, dan moest vóór 1 januari 2005 een voorziening gereed zijn. Die is gevonden door de aankoop van het waterschapshuis door de vier gemeenten. In het gebouw kreeg het ISGO en het streekarchief onderdak. In de bestaande archiefbewaarplaats konden de oude waterschapsarchieven achterblijven. Om voldoende ruimte te bieden voor de over te dragen gemeentearchieven was een uitbreiding van kluisruimte noodzakelijk. Op 3 maart 2005 sloeg mr. H. Scholtens als voorzitter van de Werkgroep Streekarchief Goeree-Overflakkee de eerste paal voor een nieuwe archiefbewaarplaats. Op dat moment was na een interne verbouwing van twee magazijnruimten een ruime studiezaal gereed gekomen. In juli 2005 is de archiefbewaarplaats bouwkundig klaar, maar moet nog afgewerkt worden. Daarna kunnen de stellingen worden geplaatst. In september worden de oude archieven van de gemeenten in de nieuwe archiefbewaarplaats ondergebracht. In dezelfde maand is de website in de lucht gegaan.

Vrijdagmiddag 2 december heeft gedeputeerde mr. F.D. van Heijningen het streekarchief officieel geopend. Drs S. Stoop voerde als voorzitter van het ISGO het woord, waarna Pau Heerschap in dialect een voordracht hield over een Sinterklaaspop. Mr. H. Scholtens schetste in het kort de voorgeschiedenis van het streekarchief. Vervolgens werden namens klederdrachtensemble 'Eeuwkant' tien kinderen met kleding uit verschillende perioden getoond. Tenslotte hield gedeputeerde Van Heijningen een korte rede, waarna de officiële openingshandeling plaatsvond. De volgende dag was het open dag, die druk werd bezocht. Begin januari 2006 werd 150 meter archief uit het Nationaal Archief overgebracht naar het streekarchief.

BEWAREN

acquisitie

Archieven van de deelnemers

De statische (oude) archieven van het waterschap en diens rechtsvoorgangers zijn achtergebleven in de bestaande archiefbewaarplaats. Het waterschapsarchief van 1981-2004 bevindt zich thans in het nieuwe waterschapshuis in Ridderkerk. Het is de bedoeling, dat dit archief van het waterschap Goeree-Overflakkee in de toekomst zal worden overgedragen aan het streekarchief. Het archief van waterschap Hollandse Delta vanaf 2005 vormt een afzonderlijke archiefeenheid, waarvan dus geen archiefstukken meer richting Goeree-Overflakkee komen.

Een deel van de gemeentearchieven werd bij aanvang van het streekarchief overgedragen. Na het gereedkomen van de nieuwe archiefbewaarplaats volgde het overige deel tot en met 1985 (ouder dan 20 jaar). Een lijst met overgedragen archieven vindt u in Bijlage II.

Archieven van derden

Vanuit het Nationaal Archief te Den Haag vond in januari 2006 overdracht plaats van rechterlijke en notariële archieven alsmede doop-, trouw- en begraafregisters, betrekking hebbend op Goeree-Overflakkee. In mei 2009 is hierop nog een aanvulling ontvangen.

Er is de eerste jaren nog niet begonnen met het op actieve wijze acquireren van archieven van derden (b.v. verenigingen en kerken). Enkele verenigingen en instellingen hebben hun archief de afgelopen jaren ondergebracht bij het streekarchief. In Bijlage III vindt u een lijst met aanwinsten.

Verenigingen en instellingen zullen in 2010 worden aangeschreven om de mogelijkheid tot het onderbrengen van hun archief bij het streekarchief onder de aandacht te brengen. Ook zal via de pers een oproep worden geplaatst.

In de toekomst kan worden onderzocht of het op commerciële wijze verhuren van archiefruimte aan bedrijven tot de mogelijkheden behoort. De vraag is: willen we dat, en zo ja, onder welke condities? Hierover zal t.z.t. nog een voorstel aan de Bestuurscommissie worden voorgelegd. Na de sluiting van het Rien Poortvlietmuseum per 1 januari 2007 zijn de schilderijen en aquarellen tijdelijk opgeslagen in een van de archiefbewaarplaatsen. Dat zou zijn voor een halfjaar, maar het werd uiteindelijk tweeënhalfjaar. Eerst op 19 juni 2009 zijn de werken opgehaald om te worden ondergebracht in een nieuw museum op Tien Gemeten. Voor de opslag is door de gemeente Korendijk een vergoeding per strekkende meter plankruimte betaald.

restauratie en conservering

Restauratieplan

Eerst als alle archieven zijn omgepakt in zuurvrij papier kan goed worden geïnventariseerd welke archiefstukken restauratie behoeven. Er kan dan een meerjarenprogramma worden opgesteld met daarin een prioriteitenlijst en een financiële paragraaf. Elk jaar worden nu al archiefstukken, die in slechte staat verkeren en dus eigenlijk niet te raadplegen zijn, gerestaureerd. Daarvoor is een beperkt budget beschikbaar.

Passieve conservering

Voor het kaartmateriaal zijn speciale zuurvrije (doorzichtige) hoezen aangeschaft. Hierdoor kunnen de kaarten worden bekeken zonder dat ze worden aangeraakt. Tevens fungeren deze hoezen als bescherming tegen vouwen, scheuren, e.d.. Ook voor alle andere archiefstukken worden zuurvrije omslagen toegepast. Bij de overdracht van de gemeentearchieven hebben de gemeenten geld beschikbaar gesteld voor de aanschaf van zuurvrije materialen waarmee de betreffende archieven kunnen worden omgepakt. Deze operatie zal enige tijd vergen, maar het is de planning dat in 2009-2010 alle gemeentelijke archieven in zuurvrije omslagen en dozen zijn verpakt. De waterschapsarchieven zijn al omgepakt in zuurvrij materiaal.

De beide archiefbewaarplaatsen zijn voorzien van een klimaatbeheersingsinstallatie, zodat een constante temperatuur en luchtvochtigheid is gewaarborgd.

inspectie en advisering

Inspectie

Het is - volgens het beleidsplan - de bedoeling dat het streekarchief een centrale rol gaat spelen in het regionale archiefbeheer. Zo krijgt de streekarchivaris een toezichthoudende rol toebedeeld op het archiefbeheer van de deelnemende gemeenten. Hiertoe dienen de gemeentelijke archiefverordeningen aangepast te worden. Dit is overigens toch nodig om de aanwijzing van de archiefbewaarplaats te wijzigen; dat worden nu de beide archiefbewaarplaatsen van het streekarchief. De kluizen in de gemeentehuizen dienen dan te worden aangeduid als archiefruimten. Hiervoor gelden minder strenge eisen ten aanzien van de klimaatbeheersing e.d. Eerst na de installatie van de bestuurscommissie kunnen concept-archiefverordeningen ter vaststelling aan de gemeenten en het ISGO worden aangeboden, waarna een formele inspectie mogelijk wordt. Dit zal in het jaar 2009 zijn beslag krijgen. In de praktijk zal de inspectie bestaan uit het eenmaal per jaar bezoeken van de gemeentehuizen. Er zal dan op initiatief van de streekarchivaris minimaal eens per jaar overleg worden gevoerd met de hoofden van de archiefafdelingen van de deelnemers.

Advisering

De streekarchivaris kan op verzoek of op eigen initiatief de deelnemers adviseren over en ter zijde staan bij zaken als vernietigingstermijnen, digitale duurzaamheid, het opstellen van een documentair structuurplan etc. De streekarchivaris heeft geadviseerd ten aanzien van het opzetten van een meer gestructureerd (bestuurs)archief van het ISGO en het in kaart brengen van de informatiestromen binnen deze organisatie. Helaas is dit advies niet opgevolgd.

bijzondere verzamelingen

Bibliotheek

Naast de archieven die de deelnemers hebben overgedragen, zijn ook andere collecties naar het streekarchief verhuisd. Een goed voorbeeld daarvan zijn de boeken die bij elke deelnemer, soms ergens ver weggestopt in de kluis of een kast, te vinden waren. Afgezien van de onvermijdelijke dubbelen beschikt het streekarchief inmiddels over een uitgebreide bibliotheek voornamelijk toegespitst op plaatselijke historie en lokale overheid. Adjunct streekarchivaris J. Hoving heeft de gehele boekencollectie inmiddels gecatalogiseerd en in een geautomatiseerd systeem gezet. Door schenking en aankoop zal de bibliotheek in de toekomst waar nodig worden uitgebreid. Met name op het gebied van de geschiedenis van Nederland zal gezocht worden naar standaardwerken.

Een belangrijke aanwinst is de schenking van een collectie oude boekwerken door de provincie in 2007. Het betreft een grote verzameling zeldzame en waardevolle boeken, veel standaardwerken, zowel over de nationale en regionale historie als over wet- en regelgeving. Hierbij was ook een complete serie Resolutiën van de Staten van Holland en Westvriesland.

Van het Streekmuseum in Sommelsdijk zijn de krantenverzamelingen ondergebracht. Het betreft o.a. ingebonden jaargangen van de Maas- en Scheldebode (1886-1937) en Eilanden Nieuws (1953 tot heden). Van het Ons Eiland zijn de kranten vanaf 1974 tot heden in het streekarchief te raadplegen. De kranten vormen een belangrijke bron van informatie. Omdat krantenpapier van slechte kwaliteit is, is het aan te bevelen de kranten te laten digitaliseren. Hiernaar zal een onderzoek worden ingesteld.

Topografie

De deelnemers beschikten tevens over het nodige kaartmateriaal. Deels zijn dit archiefstukken, maar er zijn ook vaak veel losse kaarten bij. Vrijwilliger J. Lokker al geruime tijd bezig met het beschrijven van alle kaarten. De kaarten worden in zuurvrije hoezen opgeborgen. Er zal worden getracht hiaten in de verzameling zoveel als mogelijk op te vullen. Hiervoor is een beperkt budget beschikbaar.

Fotoarchief

Van de deelnemers zijn ook veel foto's en prentbriefkaarten overgedragen. De prentbriefkaarten worden ingescand, zodat zij op de website gezet kunnen worden en voor iedereen toegankelijk zijn. Gezien de hoeveelheid ervan zou het opzetten van een beeldbank de voorkeur verdienen. Hiernaar zal een onderzoek worden ingesteld.

Een mooie aanwinst is het negatievenarchief van het journalistenechtpaar Van Eck-Westhoeve. Over de periode circa 1950-1980 hebben zij persfoto's gemaakt van gebeurtenissen op Goeree-Overflakkee. Op de collectie van tienduizenden negatieven is een toegang gemaakt. Voor de publicatie 'Goeree-Overflakkee van jaar tot jaar – 1950-1970' is hiervan dankbaar gebruik gemaakt.

BEWERKEN

inventarisatie

Een groot deel van de archieven is reeds geïnventariseerd, met uitzondering van de gemeentelijke archieven van na 1966. Hiervan zijn slechts dossierinventarissen voorhanden. Voor 2010 e.v. wordt een archiefbewerkingplan opgesteld om te komen tot een systematische beschrijving van de archieven rekening houdend met de formatie.

De bibliotheek is volledig geïnventariseerd en de kaartencollectie voor negentig procent.

nadere toegangen

De meest geraadpleegde bronnen zijn de registers van de burgerlijke stand en de bevolkingsregisters. Om deze beter toegankelijk te maken worden nadere toegangen gemaakt. Hierbij krijgen de medewerkers van het streekarchief hulp van enkele vrijwilligers.

Een belangrijk project waarbij het streekarchief betrokken is, is Genlias. Op www.genlias.nl kunnen mensen op zoek gaan naar hun voorouders. In opdracht van het Nationaal Archief in Den Haag zijn alle huwelijksakten van de (voormalige) gemeenten op Goeree-Overflakkee over de periode 1812-1922 ingevoerd. De gegevens worden door enkele vrijwilligers gecontroleerd en aangevuld t/m 1930. Op verschillende manieren kunnen de mensen via internet zoeken. De betreffende akte(n) kan/kunnen worden besteld bij het streekarchief. Hier wordt veel gebruik van gemaakt. Het ligt in de planning dat in 2009/2010 ook alle gegevens uit de geboorte- en overlijdensakten via GenLias beschikbaar zijn.

Onze vaste vrijwilligers H.F.B. en G.H.J. Plasschaert uit Hellevoetsluis controleren de ingevoerde huwelijksakten, waarin allerlei typefouten en andere omissies voorkomen. Daarnaast zijn zij drukdoende met het klapperen van de registers van de burgerlijke stand. Een dankbaar werk, want veel studiezaalbezoekers maken er gebruik van.

Vrijwilliger M.J. van der Valk uit Oosterhout legt zich toe op het indexeren van rechterlijke en weeskamerarchieven.

automatisering, microverfilming en digitalisering

Voor het maken van beschrijvende inventarissen en andere ontsluitingen is een aantal softwarepakketten op de markt. Het is ook mogelijk de gegevens in te voeren in Word of Excel. Kosten, baten en consequenties van de verschillende opties zijn onderzocht. In de afweging is vanzelfsprekend rekening gehouden met gebruiksgemak, efficiency en mogelijke beschikbaarstelling van de informatie via internet (website). Voorlopig zal gebruik worden gemaakt van Word en Excel.

De registers van de burgerlijke stand, de bevolkingsregisters en doop-, trouw- en begraafboeken worden het vaakst geraadpleegd. Daardoor zijn ze enorm aan slijtage onderhevig. Om deze waardevolle bronnen te behouden, is het zaak dat zij op een andere wijze kunnen worden geraadpleegd. Bij de totstandkoming van het streekarchief is er een speciaal budget opgenomen om deze registers in te scannen, waarna ze via computers op de studiezaal door bezoekers zijn te raadplegen en door te bladeren. De firma GMS uit Alblasserdam heeft dit werk uitgevoerd. Zowel de medewerkers als de bezoekers van de studiezaal zijn heel enthousiast over deze wijze van beschikbaar stellen van gegevens. Een vervolgproject zouden de kranten kunnen zijn, die dan tevens op internet kunnen worden gezet. Hiervoor is nog geen geld beschikbaar.

Vrijwilliger Jelle Steemers heeft alle prentbriefkaarten ingescand om deze vervolgens via de website beschikbaar te stellen. Hiervoor is een zogenaamde beeldbank noodzakelijk. Onderzocht zal worden of dit in samenwerking met andere (culturele) instellingen of overheden bekostigd kan worden.

De streekarchivaris heeft een opleiding ten aanzien het digitaliseren van toegangen op archieven ten behoeve van internet gevolgd. Deze Encoded Archival Description (EAD) moet een internationale standaard worden. Omdat het voor Nederland een pilotproject betrof, is hiervoor subsidiegeld in het kader van de regeling 'Digitalisering met beleid' beschikbaar gesteld.

BENUTTEN

studiezaal en verschaffen van inlichtingen

Van twee magazijnen is een riante studiezaal gemaakt, waarin plaats is voor circa 20 bezoekers/vrijwilligers. Voor de inrichting (stoelen, tafels en kasten) is zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaand meubilair van het ISGO/waterschap. De gemeente Oostflakkee heeft de reader/printer overgedragen voor het bekijken van microfiches.

Van de studiezaal wordt vanaf de ingebruikname – begin maart 2005 – veelvuldig gebruik gemaakt door archiefonderzoekers, genealogen en vrijwilligers. Zij hebben alle gegevens betreffende het eiland voorhanden. Vanuit de werkruimte van de medewerkers van het streekarchief kan toezicht worden gehouden op de studiezaal. Er is een koffietafel aanwezig, terwijl bezoekers ook gebruik kunnen maken van lockers om daar tassen e.d. in op te bergen.

Vanaf 1 mei 2005 wordt een bezoekersregister bijgehouden. In de periode mei t/m december 2005 hebben ruim 250 personen het archief bezocht. Er is duidelijk een stijgende lijn te bespeuren, zeker nadat alle registers van burgerlijke stand, bevolkingsregisters en doop-, trouw- en begraafboeken zijn ingescand en de rechterlijke en andere archieven uit het Nationaal Archief zijn overgedragen.

Hieronder enkele cijfers:

2006 980 bezoekers

2007 1050 bezoekers

2008 1200 bezoekers

De getallen zijn afgerond. Niet alle mensen hebben zich ingeschreven, dus de aantallen zullen zeker naar boven moeten worden bijgesteld. Ook niet meegeteld zijn de schoolklassen. Bezochten in 2005 nog zo'n 30 leerlingen voor een rondleiding/presentatie het archief, over 2008 was dit aantal opgelopen tot 270.

In het jaar 2007 kreeg het streekarchief na vernieuwing van de tafels in de vergaderzaal, deze tafels ter vervanging van andere minder fraaie tafels. In hetzelfde jaar zijn de pc's vernieuwd. Op de studiezaal staan acht pc's voor het raadplegen van genealogische gegevens en één pc voor het scannen en bewerken van foto's.

Het verschaffen van inlichtingen, zowel voor bezoekers in studiezaal als per telefoon of email neemt een belangrijk deel van de tijd van de medewerkers in beslag. Het archief voorziet daarmee duidelijk in een behoefte. De vraagstelling is zeer divers. De medewerkers proberen te stimuleren, dat mensen zoveel mogelijk zelf onderzoek doen.

ambtelijke ondersteuning

Aan de deelnemers van het streekarchief kunnen de medewerkers ondersteuning verlenen in de vorm van onderzoek in de archieven en het schrijven van notities betreffende historische onderwerpen etc. Maar ook op archieftechnisch gebied kan eventueel dienstverlenend worden gewerkt. Zo is het streekarchief onder meer betrokken (geweest) bij de Gebiedsgerichte aanpak, het project Havenkanalen, de inventarisatie van cultuurhistorische objecten in het buitengebied en het Fietsrouten netwerk. Voor de trappen van het gerenoveerde winkelcentrum D'n Diek te Middelharnis zijn historisch verantwoorde benamingen aangedragen.

contacten met culturele instellingen

Er worden goede contacten onderhouden met de musea, culturele instellingen en historische verenigingen op het eiland. Zo zijn van het Streekmuseum Goeree-Overflakkee en De Motte hun (papieren) verzamelingen ondergebracht bij het streekarchief. Te denken valt hierbij aan boeken, foto's en kaartmateriaal.

Vanaf 18 september 2008 hebben de vrijwilligers van het Genealogisch Centrum Goeree-Overflakkee onderdak gekregen in het streekarchief. Wekelijks komt een groep vrijwilligers werken aan de uitbreiding van de collectie, die voor een ieder is te raadplegen op de studiezaal. Vanaf 2006 wordt er ook meegewerkt aan de jaarlijkse Genealogische Dag, die zij organiseren.

educatie

In samenwerking met het Erfgoedhuis Zuid-Holland is in 2006/2007 een lespakket ontwikkeld voor kinderen in groep 5 van het basisonderwijs rond het thema historische kaarten. Het was een

pilotproject in het kader van het Erfgoedspoor, waarin het streekarchief een actieve rol heeft gespeeld. Het lespakket bestaat uit drie lessen op school en afsluitend een bezoek aan het archief. Het materiaal voor de lessen op school wordt aangeleverd door het streekarchief.

verzorgen cursussen en lezingen

Er zijn de afgelopen jaren geen cursussen vanuit het streekarchief gegeven. Wel hebben de medewerkers van het streekarchief enkele lezingen en rondwandelingen verzorgd, zoals:

2005

- 19 januari een diapresentatie oud-Middelharnis en Sommelsdijk voor de ouderen Hersteld Hervormde gemeente Middelharnis-Sommelsdijk;
- 21 januari medewerking aan radioprogramma van Radio Superstar over het streekarchief en het ISGO;
- 29 maart een presentatie over cultuurhistorische objecten in de omgeving voor de Rotary Goeree-Overflakkee;
- 20 april een rondwandeling door de oude kern van Sommelsdijk met leerlingen van openbare basisschool 'J.C. van Gent' uit Sommelsdijk;
- 10 mei een negentiende-eeuwse rondwandeling door Middelharnis met cursisten kunstgeschiedenis van het Albeda College uit Middelharnis;
- diverse rondwandelingen door Middelharnis als gids van het VVV;
- 30 september een presentatie van het streekarchief in het Cultureel Café van het Diekhuus;
- 26 oktober en 2 november een presentatie van en een bezoek aan het streekarchief door leerlingen van openbare basisschool 'D'n Tuun' uit Middelharnis;
- 7 december een presentatie archiefonderzoek aan cursisten stamboomonderzoek van het Genealogisch Centrum Goeree-Overflakkee;
- 15 december een diapresentatie oud-Middelharnis en Sommelsdijk voor de Zonnebloem in verpleeghuis 'De Samaritaan' te Sommelsdijk.

2006

- 10 januari een workshop archiefbeheer voor een groep van het Albeda College;
- 4 maart rondleidingen door de archiefbewaarplaatsen op de Genealogische Dag;
- 25 april een lezing over de joden op Goeree-Overflakkee aan leerlingen van de LTS;
- 16 mei workshop voor 4 groepen leerlingen van de CSG Prins Maurits over historisch onderzoek;
- 21 juni presentatie streekarchief aan oud-leerlingen van de Rijks HBS;
- 2 augustus rondwandeling door Middelharnis in samenwerking met de VVV;
- 20 september presentatie over het streekarchief voor de ANBO;
- 30 november presentatie over het streekarchief voor de vrijwilligers van de katholieke kerk in Middelharnis.

2007

- 1 februari korte presentatie visserij van Middelharnis tijdens bijeenkomst renovatie MD 10
- 3 maart rondleidingen door de archiefbewaarplaatsen op de Genealogische Dag;
- 20 maart Erfgoedspoor leerlingen OBS Roxenisse uit Melissant;
- 21 maart lezing ouderen Hersteld Hervormde gemeente Middelharnis-Sommelsdijk over Goeree-Overflakkee tussen 1900 en 1950;
- 28 maart twee lezingen over de historie van Middelharnis-Sommelsdijk in samenwerking met Kunst- en Cultuureducatie Goeree-Overflakkee;
- 21 mei lezing Protestants Christelijke Ouderen Bond over Goeree-Overflakkee tussen 1900 en 1950;
- 6 juni presentatie over de joden op Goeree-Overflakkee aan leerlingen van CSG Prins Maurits;
- 7 juni Erfgoedspoor leerlingen OBS De Nobelaer uit Oude-Tonghe.

2008

- 10 januari lezing Watersnoodramp 1953 voor de Stellevrouwen in het Haegse Huus;
- 22 januari Erfgoedspoor leerlingen OBS Roxenisse uit Melissant;
- 24 januari lezing Watersnoodramp 1953 voor Christelijke Vrouwenbond Goeree in Oostdam;
- 27 februari lezing Watersnoodramp 1953 voor ouderen Hersteld Hervormde gemeente Middelharnis-Sommelsdijk;
- 1 maart rondleidingen door de archiefbewaarplaatsen op de Genealogische Dag;
- 3 en 28 maart Erfgoedspoor 2 groepen van OBS De Inktvis uit Dirksland;
- 11, 13 en 18 maart Erfgoedspoor 4 groepen van de Bosseschool uit Middelharnis;
- 14 maart Erfgoedspoor School met de Bijbel uit Ouddorp;
- 20 maart presentatie streekarchief voor leden van de Ronde Tafel;
- 22 maart presentatie streekarchief voor Christelijke Vrouwenbond Den Bommel;
- 29 mei Erfgoedspoor LOM-school Het Kompas uit Middelharnis;
- 1 juni Erfgoedspoor 2 groepen van de School met de Bijbel uit Sommelsdijk;
- 2 juni Erfgoedspoor OBS De Nobelaer uit Oude-Tonge;
- 19 september een fietstocht met rondleiding voor medewerkers Brandweer Samenwerkingsgebied Goeree-Overflakkee;
- 21 oktober lezing Tastbare sporen uit het verleden in samenwerking met Kunst- en Cultuureducatie Goeree-Overflakkee;
- 8 november een fietstocht met rondleiding voor de vrijwillige brandweervereniging Middelharnis;
- 22 november lezing Goeree-Overflakkee in de jaren vijftig en zestig voor mantelzorgers op de Dag van de Mantelzorg.

onderzoek en publicaties

De medewerkers van het streekarchief doen regelmatig onderzoek of helpen mensen met hun onderzoek in de archieven. Het betreffen zowel vragen van mensen in de studiezaal als vragen per telefoon, per brief of per e-mail.

De volgende publicaties zijn door medewerkers van het streekarchief de afgelopen jaren verschenen:

Door streekarchivaris J.C. Both:

- Boek 100 jaar Gereformeerde Kerk Stad aan 't Haringvliet (uitgave Gereformeerde Kerk Stad aan 't Haringvliet)
- Boek Sommelsdijk, veranderingen in de 20^e eeuw (uitgave Deboektant)
- Een eeuw Boekhandel Vroegindewij in woord en beeld (bijlage Ons Eiland)
- Eind aan rechtspraak te Sommelsdijk (in: De Ouwe Waerelt, maart 2005)
- Sommelsdijk 200 jaar Hollands (in: De Ouwe Waerelt, maart 2005)
- Straatnamen die herinneren aan de Tweede Wereldoorlog (in: De Ouwe Waerelt, september 2005)
- Beth Hachejiem – Joodse begraafplaatsen op Goeree-Overflakkee (in: De Ouwe Waerelt, september 2005)
- Herstel van wat verloren is gegaan – Wederopbouw op Goeree-Overflakkee (in: De Ouwe Waerelt, september 2005)
- Wij zullen gedenken – Oorlogsmonumenten op Goeree-Overflakkee (in: De Ouwe Waerelt, september 2005)
- Travalje van Dirksland in oude luister hersteld (in: De Ouwe Waerelt, december 2005)
- De molen is weg (in: De Ouwe Waerelt, december 2005)
- De Rijks HBS en diens bijgebouwen bouwkundig gezien (in: Metamorfose van HBS naar Scholengemeenschap, uitgave van de Vrienden van de Rijks HBS en van de Regionale Scholengemeenschap Goeree-Overflakkee)
- De bouw van 'De Korenbloem' te Sommelsdijk (uitgave De Molenstichting Goeree-Overflakkee)

- Uit de historie van het streekarchief (in: De Ouwe Waerelt, maart 2006) i.s.m. L.P.E. Kretzschmar
- Tijdvers in Ooltgensplaat (in: De Ouwe Waerelt, maart 2006)
- De karreman (in: De Ouwe Waerelt, maart 2006)
- Boek Goeree-Overflakkee van jaar tot jaar, deel I 1900-1950
- Komt dat zien! Kwam dat zien! (in: De Ouwe Waerelt, september 2006)
- Musiceren in de buitenlucht (in: De Ouwe Waerelt, september 2006)
- De jeugd van tegenwoordig (in een uitgave van de Vrienden van de Rijks HBS en van de Regionale Scholengemeenschap Goeree-Overflakkee)
- Het vingerling, een waterstaatkundige naam (in: De Ouwe Waerelt, december 2006)
- Een historische brievenbus te Goedereede (in: De Ouwe Waerelt, december 2006)
- Het Kofjekokertje van Middelharnis (in: D'n Diek Journaal)
- De antecedenten van kroniekschrijver Hendrik van Dam (in: De Ouwe Waerelt, maart 2007) i.s.m. C. Westdorp-Priem
- De ambtsketens van twee vergeten gemeenten (in: De Ouwe Waerelt, maart 2007)
- Boek Vrêêd Veel Vreemde... 75 jaar VVV-Ouddorp
- Kasteel Spreeuwenstein te Ouddorp geslacht (in: De Ouwe Waerelt, september 2007)
- De hoofdpoortstraat te Goedereede (in: De Ouwe Waerelt, september 2007)
- Nieuwbouw omdat de burgemeester het wil? Een bouwkundige geschiedenis van de kerk van Ooltgensplaat (in: De Ouwe Waerelt, september 2007)
- Herinneringen aan een weeshuis (in: De Ouwe Waerelt, september 2007)
- Het Louis Bouwmeesterplein te Middelharnis (in: De Ouwe Waerelt, december 2007)
- De gemeentehuizen van Den Bommel (in: De Ouwe Waerelt, december 2007)
- Boek Goeree-Overflakkee van jaar tot jaar, deel II 1950-1970
- Herinneringen aan de cholera van 1866 (in: De Ouwe Waerelt, maart 2008)
- Middelharnis tijdens de Tachtigjarige Oorlog (in: De Ouwe Waerelt, maart 2008)
- Elise van Calcar, te groot voor Sommelsdijk (in: De Ouwe Waerelt, september 2008)
- Ze kon het stelen niet laten. Doodstraf in Middelharnis voor een dievegge (in: De Ouwe Waerelt, september 2008)
- Sparta Hygiëa een eeuw jong (in: Eilanden Nieuws van 7 november 2008)
- De Nollendijk te Melissant aangelegd met consent 'van den Koningh van Spaignen' (in: De Ouwe Waerelt, december 2008)

Door adjunct-streekarchivaris J. Hoving:

- 'Nieuwe wijn in nieuwe zakken' De tolheffing op de Haringvlietburg (in: De Ouwe Waerelt, maart 2005)
- Gemeene uitwatering van Dirksland (in: Eilanden-nieuws)
- Vuil water is moeilijk wassen (in: De Ouwe Waerelt, maart + december 2006)
- Flakkee Uit Zijn Isolement, de FLUZI (in: De Ouwe Waerelt, september 2006)
- "Daer man nu groote, sware dijcken leggen moet (in: De Ouwe Waerelt, december 2006)
- "Het eenige bequame hulpmiddel" De watermolen van Oude-Tonge (in: De Ouwe Waerelt, september 2007)
- De vergeten overstroming – "Na 1894 bleef het eiland van overstromingen verschoond" (in: De Ouwe Waerelt, december 2007)
- Een eiland op de schop – Ruilverkavelingen op Goeree-Overflakkee (in: De Ouwe Waerelt, maart 2008)
- Mr. S.H. Anemaet, het Kamerlid uit Nieuwe-Tonge (in: De Ouwe Waerelt, december 2008)
- Het bezoek van J.R. Thorbecke aan Goeree-Overflakkee (in: De Ouwe Waerelt, december 2008)

Verder is medewerking verleend aan:

- Jubileumuitgave 'Een huis voor iedereen – Een halve eeuw Diekhuus 1954-2004'.
- Themaroutes fietsknooppuntensysteem.
- Rapport Havenkanalen.
- Rapport inventarisatie cultuurhistorische objecten.
- Kijk Goeree-Overflakkee, 2007
- Radioprogramma van RTV Rijnmond over Paulina van Weel
- Radioprogramma van RTV Rijnmond over de inundatie van 1944
- Radioprogramma van RTV Rijnmond over de joden en synagoge
- Radioprogramma van Radio Flakkee over het streekarchief
- Videofilm van de Videoclub over een rondwandeling door Sommelsdijk
- Videofilm van de Videoclub over het orgel en de kerk van Dirksland
- Film over het leven van dichter Rien Vroegindeweyj
- Open Monumentendagkrant 2007 en 2008.

tentoonstellingen

In 2005 had de boekenweek als thema 'Spiegel van de lage landen – boeken over onze geschiedenis'. In de gemeenschapsbibliotheek van Middelharnis was in de maand maart een selectie van archiefstukken (fotokopieën) uit het streekarchief met vertaling te zien.

Verder is samengesteld en/of meegewerkt aan:

- 2006: De Schatkamer van de PvdA in de studiezaal
- 2006: Expositie foto's van Stad aan 't Haringvliet in 't Trefpunt aldaar
- 2006: Expositie over onderwijs in vroeger dagen in de openbare basisschool De Molenvliet in Stad aan 't Haringvliet
- 2007: Expositie Watersnoodramp 1953 in de hal van het ISGO
- 2007-2008: Molens in Zuid-Holland in de hal van het ISGO
- 2008: Pieter Louwerse, bekend schrijver en onderwijzer te Dirksland in de hal van het ISGO
- 2008: Schetsen van Adrianus Miolée in de gang naar het streekarchief
- 2008: Oktober wijnmaand met een verzameling kurkentrekkers en foto's van de portvangst op Goeree in 1918.

www.streekarchiefgo.nl

In september 2005 is de website in gebruik genomen. De opzet is in eerste instantie nog eenvoudig en 'slechts' informatief. Voor het ontwerp is aansluiting gezocht bij het Streekarchief Voorne-Putten en Rozenburg. Wel is gekozen voor een mooi ontwerp, want de website is toch ook het visitekaartje is van het archief.

eigen logo

Ter gelegenheid van de ingebruikname van het nieuwe kantoor en tevens vanwege de totstandkoming van de vernieuwde organisatie heeft het ISGO gekozen voor een nieuwe huisstijl. Omdat het streekarchief organisatorisch deel is gaan uitmaken van het ISGO, is het logo van het streekarchief in de basis hetzelfde als dat van het ISGO. Om als streekarchief toch een 'eigen gezicht' te hebben, is een 'ouderwetse' kleurstelling gebruikt en wordt in plaats van isgo de benaming **archieff** gebruikt. Er wordt hard aan gewerkt dat de vlag de lading dekt: streek**archieff** van het eiland.

En de ambities? Dat is een voorziening die veel breder is dan 'alleen' streekarchief. In de toekomst moet de term 'archieff' in het logo plaatsmaken voor 'rhc': regionaal historisch centrum. Die ambitie ligt reeds verankerd in het voorstel dat aan de oprichting van het streekarchief ten grondslag ligt.

Uitdagingen genoeg...

BEDRIJFSVOERING

huisvesting

Vanaf 1 januari 2005 is het streekarchief samen met het ISGO gevestigd in het voormalige waterschapsgebouw aan de Dwarsweg 40 te Middelharnis. Het archief van het ISGO en (een deel van) de statische archieven van de vier gemeenten zijn gelijk overgebracht. In de bestaande archiefbewaarplaats is tevens het archief tot 1981 van het waterschap en diens rechtsvoorgangers (o.m. alle polders) achtergebleven. Om alle oude archieven van het eiland onder te kunnen brengen, was de bouw van een extra archiefbewaarplaats noodzakelijk.

Het streekarchief bestaat uit: twee archiefbewaarplaatsen, twee kantooruimten, een ruime studiezaal en een quarantaineruimte voor de tijdelijke opslag van nieuw binnengebrachte archieven (in verband met onderzoek op schimmels, ongedierte, e.d.). Verder kan van alle faciliteiten die het gebouw biedt, gebruik worden gemaakt, zoals vergaderruimte, e.d.

nieuwbouw

Voor de bouw van een nieuwe archiefbewaarplaats is contact opgenomen met architectenbureau Partitio (voorheen Gestel) uit Middelharnis. Dit architectenbureau heeft destijds het waterschapshuis ontworpen en beschikte zodoende over alle gegevens en knowhow van het gebouw. Partitio heeft een ontwerp en bestek gemaakt, waarna een viertal aannemers is aangezocht prijsopgave te maken: de bouwer van het pand (Boender en Maasdam) en drie aannemers van het eiland. Bouwbedrijf Boeter uit Sommelsdijk kwam met de laagste prijs uit de bus en hieraan werd het werk gegund. Op 31 januari kon de bouw beginnen. Er is gestart met interne aanpassingen. Zo werd van twee magazijnen een studiezaal gemaakt, die op 8 maart kon worden opgeleverd. Op 3 maart 2005 sloeg mr. H. Scholtens als voorzitter van de Werkgroep Streekarchief de eerste paal van de uitbreiding.

<u>De bouwkosten bedroegen</u>	<u>begroot</u>	<u>werkelijk</u>
Uitbreiding archiefbewaarplaats en verbouw studiezaal	335.000	289.234,49
Inrichting	60.000	72.661,25

Van de provincie Zuid-Holland is een startsubsidie ontvangen van € 45.000,-.

In augustus werden de archiefstellingen geplaatst en begin september 2005 konden de verhuismogelijkheden komen.

personeel

In de rapportage van de Werkgroep Streekarchief is uitgegaan van 2,5 fte. Dit uitgangspunt is gehandhaafd. Er zijn drie medewerkers fulltime aangesteld:

J.C. Both, streekarchivaris (afkomstig van de gemeente Middelharnis)

J. Hoving, adjunct-streekarchivaris (afkomstig van het Waterschap Goeree-Overflakkee)

M. Bos, archivist (afkomstig van de gemeente Oostflakkee).

Zij zijn in dienst bij het ISGO.

Vanaf 1 september 2007 is voor een dag in de week F. van Bergen op detacheringbasis werkzaam bij het streekarchief. Hij is in vaste dienst bij de gemeente Middelharnis en is bij het streekarchief het semi-statische archief van het ISGO op orde aan het brengen.

De streekarchivaris is bestuurslid van het Streekmuseum Goeree-Overflakkee, historische vereniging 'De Motte' en redactielid van historisch tijdschrift 'De Ouwe Waerelt'.

De adjunct-streekarchivaris is redactielid van historisch tijdschrift 'De Ouwe Waerelt'.

De volgende studiedagen/cursussen zijn door de medewerkers van het streekarchief bezocht:

- KVAN studiedag 'Aan het netwerk' op 19 april 2005 te Delft
- DIVA studiedag 'Kwaliteit op het web' op 19 mei 2005 te Den Haag
- Erfgoedhuis Zuid-Holland informatiemiddag 'Oral history' op 23 september 2005 te Rotterdam
- Erfgoedhuis Zuid-Holland cursus 'Het schrijven van een biografie' in oktober 2005 te Delft
- Workshop positief denken op 28 april 2006 bij het ISGO
- Training adviesvaardigheden op 16 oktober 2006 en 10 januari 2007 bij het ISGO
- Cursus nieuwe spelling op 11 januari 2007 bij het ISGO

- Studie veiligheidszorg/schrijven van een calamiteitenplan op 27 september 2007 in Hoek van Holland
- Basiscursus archeologie op 13 februari 2008 in Delft
- Cursus archeologie voor gevorderden 27 maart 2008 in Delft

vrijwilligers

Er zijn enkele vrijwilligers werkzaam in het archief. Zij zijn aan de slag gegaan met het inventariseren van de kaartenverzameling en het maken van indexen op de registers van de burgerlijke stand. Vanaf 18 september 2008 heeft het Genealogisch Centrum Goeree-Overflakkee onderdak gevonden bij het streekarchief. Deze stichting bestaat volledig uit vrijwilligers. Zij houden zich voornamelijk bezig met het verzamelen en rangschikken van familieberichten. Deze gegevens zijn op de studiezaal te raadplegen en vormen een welkome aanvulling op de burgerlijke stand, waarvan een deel nog niet openbaar is en nog op de gemeentehuizen aanwezig is. De computers op de studiezaal worden ook gebruikt door de vrijwilligers, die een aparte inlogcode hebben.

De vrijwilligers zijn:

- J.L. Lokker te Ouddorp (inventarisatie kaarten)
- H.F.B. Plasschaert te Hellevoetsluis (indexeren burgerlijke stand en GenLias)
- G.H.J. Plasschaert te Hellevoetsluis (indexeren burgerlijke stand en GenLias)
- M.J. van der Valk te Oosterhout (indexeren DTB en rechterlijke archieven)
- J.C.B. van Gils te Langstraat (indexeren archieven en andere voorkomende werkzaamheden)
- J. Steemers (digitalisering prentbriefkaarten en foto's)

public relations

Het streekarchief is een instantie die er zich bij uitstek voor leent om regelmatig naar buiten te treden met nieuwtjes, zoals de overdracht van een archief, bijzonder fotomateriaal en natuurlijk een artikel of een item uit de historie. Er zijn goede contacten met de regionale pers en zij geven ook aan: heb je iets interessants, wij nemen het graag op.

Ook richting scholen en de lokale bestuurders zal goede voorlichting worden verstrekt over de taken van het streekarchief en wat er zoal te vinden is. Dit kan eventueel door het geven van rondleidingen.

In dit verslag vindt u enkele overzichten van de activiteiten van het archief.

Ter gelegenheid van de opening en open dag heeft het streekarchief een informatieve folder uitgegeven. Deze kan worden verstrekt aan mensen die geïnteresseerd zijn in het werk en de collectie van het streekarchief, zoals scholieren, potentiële vrijwilligers of personen of instanties die hun archief willen onderbrengen in het streekarchief.

Jaarlijks doet het streekarchief mee aan de Landelijke Archievendag, die wordt gehouden in de Week van de Geschiedenis in oktober.

interne- en externe contacten

Als streekarchief wordt met verschillende personen en instanties contacten onderhouden: collega's van het ISGO, de gemeenten en het waterschap, vakgenoten, betrokken bestuurders, verenigingen, scholen, vrijwilligers, bezoekers van de studiezaal etc. Sommige overleggen vinden gestructureerd plaats, b.v. met vakgenoten (Kring van Zuid-Hollandse Archivarissen). In 2005 is er i.v.m. de nieuwbouw met name veel overleg gevoerd met mensen uit de bouwwereld, technici, allerlei vertegenwoordigers en de provinciale archiefinspectie.

Medewerkers van het streekarchief zijn aanwezig geweest bij:

- 22 maart 2005 presentatie boek 'Dirksland in de 20^e eeuw' in het gemeentehuis van Dirksland
- 22 april 2005 symposium van de Rotaryclub Goeree-Overflakkee 'Goeree-Overflakkee leeg land temidden van water?' in 'Het Prieel' te Sommelsdijk
- 29 april 2005 uitreiking koninklijke onderscheiding aan mevrouw C. Westdorp-Priem en de heer M. Zaaijer te Dirksland
- 15 juni 2005 opening Erfgoedhuis Zuid-Holland te Delft
- 17 juni 2005 opening Dirksland Sas
- 26 augustus 2005 opening groepstentoonstelling 'Over en weer' in het gemeentehuis van Goedereede

- 9 september 2005 opening gerenoveerde winkelcentrum 'D'n Diek' te Middelharnis
- 10 oktober 2005 Hollandse Archivarissendag te Den Helder
- 12 oktober 2005 ingebruikname gerenoveerde molen 'De Korenbloem' te Sommeldijk
- 21 oktober 2005 presentatie themanummer onderwijs van het historisch tijdschrift 'Holland' in het Onderwijsmuseum te Rotterdam
- 15 maart 2006 presentatie Tomas Ross in de openbare bibliotheek Oude-Tonge
- 7 april 2006 presentatie heruitgave boek Beschrijving van Den Briel van Cornelis van Alkemade in het ISGO
- 28 april 2006 presentatie rapport Havenkanalen in het gemeentehuis van Middelharnis
- 11 mei 2006 boerderijensafari op Goeree-Overflakkee
- 19 juni 2006 expositie Goeree – Goree in het gemeentehuis van Goedereede
- 31 oktober 2006 bezoek Koninklijk Huisarchief i.h.k.v. het tienjarig bestaan van de Kring van Zuid-Hollandse Archivarissen
- 8 november 2006 expositie oude foto's Stad aan 't Haringvliet
- 29 oktober 2007 Hollandse Archivarissendag in Vlaardingen
- 23 oktober 2007 boekpresentatie oude flakkeese recepten door M. Drenthe in het oude raadhuis van Middelharnis
- 3 december 2007 opening expositie Molens in Zuid-Holland in het ISGO
- 14 november 2008 presentatie dvd kerk Dirksland in verenigingsgebouw Onder de Wiek
- 26 november 2008 jubileum Molenstichting 20 jaar in het Prieel
- 27 november 2008 jubileum Ouddorps Raad- en Polderhuis 25 jaar
- 28 november 2008 opening Studio Architecture in Middelharnis

beleids- en beheersinstrumentarium

Door de werkgroep die de voorstellen voorbereidde is destijds gezocht naar een evenwichtige kostenverdeling. Daarbij is rekening gehouden met de omvang van de over te dragen archieven door de deelnemende partijen. De werkgroep kwam daarbij uit op een verdeling van 80% (gemeenten) en 20% (waterschap). Bij het opstellen van de kostenbegroting van het streekarchief en het voorstel aan de besturen van de potentiële deelnemers in mei 2004 werd er nog van uitgegaan, dat de gemeente Oostflakkee niet zou deelnemen. Later heeft het gemeentebestuur van Oostflakkee alsnog besloten in het streekarchief te participeren. Bij dit scenario zouden de gemeentelijke bijdragen kunnen dalen. Het ISGO heeft besloten de bijdragen van alle participanten verhoudingsgewijs aan te passen. De bijdrage van het waterschap is daarmee vastgesteld op een percentage van afgerond 17 procent.

BIJLAGE I

Uit de historie van het streekarchief

Door: J.C. Both en drs. L.P.E. Kretzschmar*

Eerste stappen van de provincie

Het archiefbeheer bij de lagere overheden staat in de negentiende eeuw nog in de kinderschoenen. Voor het beheer van de meeste stedelijke en Rijksarchieven zijn wel archivariissen en chartermeesters aangesteld, doch de archieven van de gemeenten en waterschappen ten plattelande staan vaak in kelders of op zolders onder een dikke laag stof en spinnenraggen te verinteresten. Eerst in 1874 wordt een bedrag van f 1.000,- op de begroting van de provincie Zuid-Holland geplaatst om te komen tot een geleidelijke ordening van de gemeente- en waterschapsarchieven. Eind jaren zeventig verschijnt commies-chartermeester van het Rijksarchief, J.M. Hingman, op het eiland. De heer Hingman heeft een aantal prima inventarissen vervaardigd met uitvoerige omschrijvingen van met name de hele oude stukken. Een belangrijke eerste stap is daarmee gezet in de ontsluiting van de archieven en het toegankelijk maken van de stukken. Het pionierswerk van Hingman beperkt zich niet alleen tot Goeree-Overflakkee. In negen van de tien gemeenten in Zuid-Holland treffen we nog 'Hingmaninventarissen' van het oud-archief aan. Door de ordening en beschrijving van al die dorpsarchieven heeft Hingman in opdracht van de provincie veel archiefstukken, ja zelfs complete archieven, gered van vernietiging, verwaarlozing of ander vandalisme. In verslagen van provinciale archiefinspecteurs komen legio voorbeelden voor van gemeente- en polderbesturen die, laten we het voorzichtig uitdrukken, op onverantwoorde wijze omgaan met ons culturele erfgoed. In de loop der jaren is zo veel historische informatie voorgoed verloren gegaan.

Hingmaninventarissen

Van de heer Hingman gaat het verhaal, dat hij een probleem heeft, namelijk de fles. Van zijn verrichtingen in Middelharnis in 1879 is nog een verslag in het gemeentearchief bewaard gebleven. We lezen: "Het oud archief bevond zich bovenin het raadhuis in een afzonderlijk vertrek, geheel afgescheiden en verwijderd van de secretarie, zoodat men niet wist wat hij had uitgevoerd. Hij heeft alzoo die zaterdag niet meer gewerkt, maar ten spot van verscheiden personen door de gemeente geloopt, in eenen toestand die onbehoorlijk was, zoodat hij 's middags dan hier en dan daar op stoepbanken zat te slapen, des avonds heeft dit zool voortgeduurd, zoodat hij tenslotte zoo beschonken was, dat hij zich zelf niet meer konde helpen, maar moest worden ontkleed en naar zijne kamer gedragen. Dit gedrag wekte bij ons argwaan en deed ons al spoedig denken, hoe hij het met het oud archief gemaakt had, zoodat wij zondagmorgen daarna onderzoek hebben gedaan en bevonden, dat hij de boel zoo in de war heeft gemaakt, dat het niet om te zeggen is. Hij heeft zeker een wagenvracht papieren door elkander op den grond, de tafel en stoelen gelegd, zoodat wij niet begrijpen, hoe dat in orde kan komen. Wij betreuren dit te meer, omdat alles in orde in loketten lag, geïnventariseerd en van briefjes met nummers was voorzien in volgorde met den inventaris. Vele dier briefjes zijn van de pakketten afgescheurd en over den grond verspreid. Zondags heeft hij zich niet veel in 't publiek vertoond, maar moet den geheelen middag in de gelagkamer van zijn logement hebben zitten slapen. Maandagmorgen is hij van hier per stoomboot Overflakkee en Goedereede vertrokken. Zonder iets te zeggen, met achterlating, op de kamer waar het oud archief zich bevindt, van zijn zakdoek, een blauwe kiel en broek, en een register behoorende tot het Rijksarchief." Gedeputeerde Staten reageren verbaasd, want "Wij hadden zulks geenszins van den heer Hingman verwacht. In de vele gemeenten waar hij op onze opdracht de archieven regelde zijn nimmer klagten tot ons gekomen. Wij meenen dus dat aan omstandigheden van bijzonderen aard het betreurenswaardig gedrag moet toegeschreven worden waaraan hij zich in uwe gemeente schuldig maakte. Wij hebben hem ernstig hierover onderhouden en meenen met grond te mogen vertrouwen dat eene herhaling niet plaats zal hebben." De heer Hingman mag terugkeren in Middelharnis. De prachtig handgeschreven inventaris van zijn hand is inmiddels zelf een archiefstuk geworden.

Een streekarchief op Goeree-Overflakkee?

In die tijd wordt er ook door particulieren nagedacht over het openbaar archiefbeheer, want in het archief

van de gemeente Middelharnis bevindt zich een brief uit 1884 van een zekere C.G. Wasch uit Rotterdam, die aangeeft zich verdiept te hebben in notariële en rechterlijke archieven en de volgende wens uitspreekt: “Mogen velen der grootere plaatsen een welgeordend stedelijk archief bezitten, ik wenschte de kleinere plaatsen, zij het dan ook gecombineerd met naburige gemeenten, in een dergelijk bezit te doen geraken en zoo mogelijk tegelijk er een oudheidkundig en historisch museum aan te verbinden. Het is wel niet te verwonderen, dat om te trachten een begin van uitvoering aan mijn denkbeeld te geven, ik het eerste in de omgeving mijn oog vestigde op het eiland Overflakkee, wat zoovele oude gemeenten telt en zou de bedoeling zijn om voor die allen één gemeenschappelijk archief en daaraan verbonden museum daar te stellen (...) dat op deze wijze een schat van wetenswaardigheden verzameld en bewaard zal blijven, de noodige bouwstoffen geleverd worden om Uw eiland in binnen- en buitenland bekend te doen worden, bezoekers tot zich te trekken enz. zal ik U wel niet behoeven te zeggen.” Deze brief verdwijnt vervolgens in ...het archief.

Archiefwet 1918

In 1918 is de eerste Archiefwet in Nederland een feit. Hierop volgen enkele koninklijke besluiten betreffende de overbrenging van archieven naar archiefbewaarplaatsen. De gemeenten zonder archivaris en die niet beschikken over een archiefbewaarplaats, worden aangeschreven bepaalde archieven over te dragen. Het gaat daarbij o.a. om rechterlijke archieven en doop-, trouw- en begraafboeken van vóór 1811, die sinds de invoering van de burgerlijke stand ten gemeentehuize berusten. Deze archieven krijgen een plaatsje in het Rijksarchief in de provincie, in Zuid-Holland is dat een onderdeel van het Algemeen Rijksarchief (thans: Nationaal Archief). Het grootste deel van de gemeentelijke archieven blijft echter achter op de gemeentehuizen. Daar bekommert niemand zich om die oude archieven, op een enkeling na. De schrijver en archivaris van Den Briel, Johan Been, heeft wel eens verzucht: “Die oude paperassen! Wat heeft men daarover al dikwijls de schouders opgehaald. Waarom ze maar niet als scheurpapier gebruikt mochten worden, begreep eigenlijk niemand. Misschien was het, omdat ze nog eenige heiligheid ontleenden aan de plaats waar ze lagen, het raadhuis of het stadhuis. Maar daar lagen ze dan toch liefst op zolder, onder de pannen en ieder jaar, als de dooi inviel, de goten overliepen en het overal tikte en lekte, teekende het water zijn loop af door de bladen in lange, bruingele strepen, die veel onleesbaar hebben gemaakt.”

Burgemeester Ulbo J. Mijs

De in 1892 benoemde burgemeester van Middelharnis, Ulbo J. Mijs, is wel degelijk geïnteresseerd in de historie van zijn gemeente. Hij doet veel archiefonderzoek en er verschijnen van zijn hand zelfs enkele boeken over de geschiedenis van Middelharnis. Hij weet als geen ander wat het belang kan zijn van zo'n lokaal archief. Zo wordt door zijn naspeuringen duidelijk in welk jaar het beroemde schilderij van Hobbema ‘Het Laantje van Middelharnis’ moet zijn geschilderd en kan op grond van uit het archief afkomstige tekeningen en bestekken de voorgevel van het raadhuis van Middelharnis in originele staat worden teruggedrestoreerd. Het is dan ook Ulbo J. Mijs die in 1931, inmiddels als oud-burgemeester van Middelharnis en Gouda, een gloedvol betoog houdt voor de Zuid-Hollandse vereniging van burgemeesters en secretarissen onder de titel: ‘Onze oude archieven’. Hij tracht daarmee meer interesse bij gemeentebestuurders voor de oude archieven te kweken. De oud-burgemeester geeft een verhandeling over allerlei wetenswaardigheden, die hij in het archief van de gemeente Middelharnis heeft aangetroffen. Hij eindigt als volgt: “Men doordringe er zich vooral van, dat de vanwege de Provincie en het Rijk getroffen maatregelen, de ordening en de bewaring van de archiefstukken slechts middel zijn om te geraken tot het eigenlijke doel: het aan het licht brengen van den inhoud. (...) Nog te veel worden de oude archieven beschouwd als het stoffelijk overschot van het verleden, waaraan ten raadhuize een laatste rustplaats moet worden bereid. Maar neen, zij zijn niet dood, die stille getuigen van hetgeen eenmaal was; zij slapen slechts en aan U, die met de verzorging en het beheer belast zijt, de taak om hen door Uw belangstelling uit de eidelooze rust te wekken en tot het leven terug te brengen, Uzelf, Uwe gemeente en het algemeen ten nutte.”

De Flakkeesche Gemeenschap

Kort na de Tweede Wereldoorlog wordt het Wetenschappelijk Genootschap Goeree-Overflakkee opgericht. Vanuit dit genootschap gaan al snel stemmen op om tot de oprichting te komen van een lichaam, waarin de belangen, die het gehele eiland aangaan, kunnen worden gediend. De stichting ‘De

Flakkeesche Gemeenschap' (FG) wordt gevormd. Het eiland bestaat dan nog uit dertien zelfstandige gemeenten en enkele tientallen polderbesturen. De FG wordt daarom een alles overkoepelende vertegenwoordiger van de eilandbelangen. In die naoorlogse wederopbouwjaren heeft de FG een overvolle agenda, want er spelen tal van eilandelijke thema's. Het belangrijkste 'wapenfeit' van de FG is de realisatie van de Haringvlietbrug. Niet alleen zijn er commissies en werkgroepen op het gebied van infrastructuur, ruimtelijke ordening, welzijnswerk, verkeer en vervoer, ook wordt er een culturele commissie in het leven geroepen, die monumentenzorg en archiefbeheer op de agenda plaats. Het is de gemeente Sommelsdijk, die in 1950 aandringt op een studie naar de verzorging van de archieven op het eiland. "Wij hebben aan Gedeputeerde Staten bericht, dat als regel verbetering in de verzorging der archieven alleen kan worden aangebracht met grote kosten, indien dit door de belanghebbenden individueel moet geschieden. Vooral met het oog op de plannen tot samenvoeging van gemeenten is het maken van zodanige kosten zeker niet verantwoord omdat later zou kunnen blijken, dat de gelden beter hadden kunnen worden gebruikt." Het curieuze aan deze brief van het gemeentebestuur aan de FG is, dat de secretaris en de voorzitter van beide besturen dezelfde personen zijn, namelijk J. Knappe Mzn. en D. Rijnders. Het is daarom niet zo verwonderlijk, dat de FG het voorstel van de gemeente Sommelsdijk overneemt. Op 19 juni 1951 wordt een vergadering uitgeschreven waarvoor gemeentebesturen (13), polderbesturen (67) en kerkbesturen (24) worden uitgenodigd. De provinciaal archiefinspecteur mr. Hommes verzorgt een verhandeling over het belang van een goed geordend archief. Daarbij geeft hij een aantal voorbeelden van verwaarlozing van de archieven. Er zijn op het eiland maar weinig archieven, die brandveilig zijn opgeborgen, terwijl ook de vochtigheid op de lange duur grote schade dreigt aan te richten. Er zal veel verloren gaan als er niet tijdig wordt ingegrepen. Als oplossing beveelt Hommes aan, dat de verschillende besturen de handen ineenslaan om te komen tot een gezamenlijk archief met aan het hoofd een archivaris. Dan kunnen de archieven veilig worden beheerd en door middel van inventarisatie toegankelijk worden gemaakt voor iedereen, die daar belang in stelt. Het is Hommes gebleken, dat er op het eiland een groeiende belangstelling is voor het verleden. Hij hoopt dat dit zal leiden tot de oprichting van een streekarchief op Goeree-Overflakkee. Na een uitvoerige discussie besluit de vergadering tot de oprichting van een studiecmissie, bestaande uit plaatselijke bestuurders. Zij hebben het voornemen om medio 1952 een rapport uit te brengen. Ondanks de goede voornemens blijft een rapport achterwege aangezien de werkzaamheden van de studiecmissie al na korte tijd zijn vastgelopen vanwege het vele werk van elk der leden na de watersnood van 1953. De commissie heeft in eerste plaats getracht een zo nauwkeurig mogelijke inventarisatie van de verschillende archieven te maken. Hierbij ontving de commissie slechts geringe medewerking, in enkele gevallen een volledige afwijzing.

Van der Gouw

Eind jaren vijftig probeert de opvolger van Hommes, drs. Van der Gouw, de discussie nieuw leven in te blazen. In een brief aan de secretaris van de FG van 20 februari 1958 zegt hij het op prijs te stellen eens een "gemoedelijke vergadering te hebben om te onderzoeken waarop de plannen zijn blijven hangen en om enige nieuwe gezichtspunten te openen". Van der Gouw beklemtoont in de vergadering van de Commissie voor het Archiefwezen, zoals de studiecmissie nu wordt genoemd, de wenselijkheid van de oprichting van een streekarchief voor de eilanden. Met de hem kenmerkende voortvarendheid stuurt Van der Gouw o.a. de tekst van een gemeenschappelijke regeling van een bestaand streekarchief, een instructie voor een streekarchivaris, een overzicht van de inventarisatie van de gemeentearchieven op Goeree-Overflakkee en een voorlopige financiële opzet. In september verschijnt dan eindelijk het rapport van de commissie. Hierin spelen alleen de gemeentelijke archieven een rol en wordt uitgegaan van een streekarchivariaat, dus geen centrale archiefbewaarplaats (streekarchief). De archieven blijven bij de deelnemers en er is sprake van een rondreizend archivaris. Enkele maanden later laten de gemeentesecretarissen van zich horen. Zij torpederen het rapport met een opsomming van kritiekpunten. In een uitvoerige brief van de provinciaal inspecteur sabelt deze de geuite kritiek neer. Een van de aangevoerde punten van de secretarissen is de verdeling van de werktijd en de kostenverdeling over dertien gemeenten. Hier is vanzelfsprekend wel een mouw aan te passen, maar als men eenmaal moeilijk wil gaan doen... Van der Gouw sluit zijn weerwoord als volgt af: "Wellicht ten overvloede stel ik vast, dat dit stuk niet voor verspreiding bestemd is – uitsluitend voor het intern beraad van de Commissie Archiefwezen en voor het overleg tussen de gemeente-secretarissen. Daarom heb ik de dingen zo duidelijk mogelijk kunnen zeggen, wat alleen door degene, die mijn bedoelingen kent, kan worden gewaardeerd."

Historisch reveil

Het streekarchief of streekarchivariaat komt dus niet van de grond. Toch is er in die eerste decennia na de oorlog sprake van een historisch reveil op het eiland. Het lijkt of de Tweede Wereldoorlog en daarna de Watersnoodramp het eilandgevoel hebben versterkt. Hierbij krijgt ook het verleden meer aandacht. Er wordt een streekmuseum opgericht en in plaatselijke kranten verschijnen historische artikelen, vaak feuilletons, die later in boekvorm worden uitgegeven (Den Eerzamen, Faasse). Ook in de jaarboeken van het Wetenschappelijk Genootschap staan interessante artikelen over historische onderwerpen (o.a. Verseput). Er wordt een Oudheidkundig Symposium georganiseerd, archeologie en monumentenzorg krijgen voor het eerst aandacht, ook van de bestuurders. Zo is het een wens van de FG een volledig herziene geschiedschrijving van het eiland te laten maken, maar dat is niet doorgegaan. Verder doen de eerste genealogen onderzoek naar Flakkeese families, maar halverwege de jaren zestig is de bron van historische publicaties en onderzoek zo goed als opgedroogd.

De jaren zeventig

Omdat de streekarchiefvorming in Zuid-Holland op dat moment niet van de grond komt, gaat Van der Gouw er met toestemming van Gedeputeerde Staten toe over aan de inspectie een inventarisatiebureau te koppelen voor de bewerking van polder- en waterschapsarchieven. Later komen daar ook archieven van gemeenten bij, onder meer die van Goeree-Overflakkee. Naast het inventariseren wordt ook aandacht besteed aan de conservering en restauratie van archivalia. Voor de inventarisatie zijn er, naast de inspecteur en zijn adjunct, vier inventariseurs beschikbaar. De provincie Zuid-Holland draagt de volledige kosten van de inventarisatie, alleen ten aanzien van de materiële verzorging, de aanschaf van archiefdozen en het restaureren van archiefstukken vindt men dat dat echt de toezichthoudende taak te buiten gaat. Die kosten worden door de toezichthouder bij de betreffende overheden in rekening gebracht. Op Goeree-Overflakkee verschijnt in 1975 als eerste een beschrijvende inventaris van de oude archieven van Oostflakkee. Van der Gouw, inmiddels als hoogleraar verbonden aan het Historisch Seminarium van de Universiteit van Amsterdam, heeft een aantal studenten van dit seminarium aan het werk gezet. Zij ronden in dat zelfde jaar nadere toegangen op de resolutieboeken van schout en schepenen van Ooltgensplaat, Den Bommel en Oude-Tonge af. “Zo’n werkstuk is nog nooit op de wereld voorgekomen...!” verzekert Van der Gouw trots wanneer hij “de vrucht van het geploeter” aan burgemeester Van der Harst overhandigt. Kort daarop vervaardigt een van de studenten, Lodewijk Hovy, een werkschrift onder de titel ‘Ooltgensplaat, een ambachtsheerlijkheid tijdens de republiek’, eigenlijk het eerste resultaat van de inventarisatiewerkzaamheden. Na de gemeenten aan de oostzijde van het eiland ontsloten te hebben, is het vervolgens de beurt aan de voormalige gemeenten Goedereede, Ouddorp en Stellendam. Van deze gemeenten verschijnen beschrijvende inventarissen in respectievelijk 1977, 1978 en 1980. Ook worden de resolutieboeken van Goedereede wederom door studenten van het Historisch Seminarium nader ontsloten. Ondanks de prima toegangen, enkele inventarissen worden enige tijd als voorbeeld gebruikt op de Archiefschool, blijft historisch onderzoek uit. De archieven staan in de gemeentelijke archiefbewaarplaatsen te wachten totdat iemand er mee aan de slag gaat. Na het vertrek van Van der Gouw en de komst, in 1976, van J.D. Winsemius begint in Zuid-Holland het besef te groeien dat er sprake is van een verregaande vermenging van uitvoerende en toezichthoudende taken en mede onder druk van de verslechterende financiële positie van de provincie besluiten Gedeputeerde Staten in 1982 niet langer voort te gaan met de uitvoering van werkzaamheden die eigenlijk door de gemeenten zelf moeten worden uitgevoerd. Een jaar eerder verschijnt nog de inventaris van de voormalige gemeente Dirksland. De archieven van Melissant, Herkingen, Onwaard en Roxenisse blijven onbewerkt op het provinciehuis achter. Eind jaren tachtig, begin jaren negentig worden deze archieven in opdracht van de provincie alsnog geïnventariseerd.

Twee archivarissen

De archieven van Middelharnis, Sommelsdijk, Nieuwe-Tonge en Stad aan ’t Haringvliet staan in de tussentijd nog ongeïnventariseerd op het gemeentehuis van Middelharnis. Het gemeentebestuur besluit daarom Jan Both, ambtenaar ter secretarie, de opleiding van archivaris te laten volgen. Inmiddels heeft het Waterschap Goeree-Overflakkee ook een archivaris aangesteld (Jans Hoving), die aan de slag gaat met de inventarisatie van de vele polderarchieven. In de archiefbewaarplaats van het waterschapshuis aan de Langeweg te Middelharnis staan alleen de archieven van de polders op Goeree, voor de overige

archieven is geen ruimte, zij staan op het provinciehuis.

Samenwerking met Voorne-Putten?

Begin jaren negentig onderneemt de huidige inspecteur een poging de mogelijkheden te onderzoeken voor samenwerking op het terrein van archiefbeheer op Voorne-Putten en Goeree-Overflakkee. Op Voorne-Putten leeft al geruime tijd de wens tot uitbreiding van de daar bestaande dienst, door middel van schaalvergroting. De overweging speelt daarbij een rol, dat Goeree-Overflakkee en Voorne-Putten in het verleden een geografische eenheid vormden met een grote mate van bestuurlijke verwevenheid. Uit het haalbaarheidsonderzoek komt echter naar voren dat er bij de gemeenten op Goeree-Overflakkee geen animo is om zich bij het streekarchief Voorne-Putten aan te sluiten. Samenwerking wordt niet expliciet afgewezen, maar de gedachten gaan meer uit naar de realisatie van een gezamenlijke archiefvoorziening voor het 'eigen' territorium. In die tijd speelt ook de mogelijkheid om een eventueel op te richten streekarchief voor Goeree-Overflakkee onder te brengen in het nieuw te bouwen waterschapshuis. Het Waterschap Goeree-Overflakkee staat hier in principe positief tegenover. Echter, onder de gemeenten is onvoldoende draagvlak voor het opzetten en onderhouden van een streekarchiefdienst.

Eind goed al goed

Aangelokt door de in het jaar 2000 ingestelde subsidieregeling neemt het Overlegorgaan Goeree-Overflakkee (de vier colleges van B&W) contact op met de archiefinspectie. Men nodigt de inspecteur bij brief van 1 februari 2000 uit om zijn licht te laten schijnen over gezamenlijk archiefbeheer, tegen de achtergrond van de mogelijkheden die digitalisering biedt. Ook verzoekt men hem zich te laten vergezellen door een streekarchivaris, daar men ook van een dergelijke functionaris wil vernemen hoe een streekarchief in de praktijk functioneert. Tegen de achtergrond speelt ook het fusieproces van de waterschappen. Bij een eventuele fusie zou het gewenst zijn, dat de oude polder- en waterschapsarchieven op het eiland blijven, dat vindt niet alleen het waterschap zelf, ook de gemeenten zijn die mening toegedaan. Een werkgroep gaat de huidige knelpunten in kaart brengen en alternatieven uitwerken. Zo voldoet bij een aantal gemeenten de archiefbewaarplaats niet aan de (aangescherpte) eisen of is deze te klein. De provinciale archiefinspectie maakt deel uit van de ambtelijke werkgroep. Als adviserend lid schuift aan L. Hordijk, streekarchivaris van Voorne-Putten en Rozenburg. Naar blijkt kunnen de werkzaamheden van de werkgroep onder leiding van gemeentesecretaris mr. H. Scholtens rekenen op de hartelijke ondersteuning van de culturele instellingen op het eiland. Na een vertraging van een paar jaar komt in 2004 uiteindelijk de nota streekarchief Goeree-Overflakkee gereed. Hierin spreken de gemeenten en het Waterschap Goeree-Overflakkee de intentie uit om een permanente samenwerkingsvorm aan te gaan voor het archiefbeheer binnen de regio. In verband met de fusie van de waterschappen wordt het waterschapshuis te koop aangeboden aan de gemeenten om hierin het ISGO en het nieuwe streekarchief te vestigen. Per 1 januari 2005 kan het streekarchief Goeree-Overflakkee van start gaan.

** de heer Kretzschmar is provinciaal archiefinspecteur in Zuid-Holland*

BIJLAGE II

Archieven overgedragen door deelnemers bij aanvang van het streekarchief

GEMEENTE MIDDELHARNIS

Dorps- en gemeentebestuur van Middelharnis ca. 1585-1931

Gemeente Middelharnis 1930-1965

Dorps- en gemeentebestuur van Sommelsdijk ca. 1595-1965

Dorps- en gemeentebestuur van Nieuwe-Tonge 1770-1899

Gemeente Nieuwe-Tonge 1900-1965

Dorps- en gemeentebestuur van Stad aan 't Haringvliet 1650-1965

Hinderwetvergunningen van de gemeenten Middelharnis, Stad aan 't Haringvliet, Nieuwe-Tonge en Sommelsdijk 1875-1995

Instellingen ter uitvoering van de burgerlijke armenzorg in Middelharnis 1585-1965

Instellingen ter uitvoering van de burgerlijke armenzorg in Sommelsdijk 1518-1986

Algemene armen en burgerlijk armbestuur Nieuwe-Tonge 1517-1952

DTB Middelharnis 1669-1811

DTB Sommelsdijk 1624-1812

DTB Nieuwe-Tonge 1584-1817

DTB Stad aan 't Haringvliet 1642-1812

Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Middelharnis

Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Sommelsdijk

Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Nieuwe-Tonge

Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Stad aan 't Haringvliet

Bevolkingsregisters van de gemeente Middelharnis

Bevolkingsregisters van de gemeente Sommelsdijk

Bevolkingsregisters van de gemeente Nieuwe-Tonge

Bevolkingsregisters van de gemeente Stad aan 't Haringvliet

Huwelijksbijlagen Middelharnis 1812-1932

Huwelijksbijlagen Sommelsdijk 1812-1932

Huwelijksbijlagen Nieuwe-Tonge 1812-1932

Huwelijksbijlagen Stad aan 't Haringvliet 1812-1932

Weeskamer Middelharnis 1636-1811

Weeskamer Sommelsdijk 1656-1809

Weeskamer Nieuwe-Tonge 1645-1808

Weeskamer Stad aan 't Haringvliet 1732-1809

Rechterlijk archief Middelharnis 1616-1811

Rechterlijk archief Sommelsdijk 1514-1811

Rechterlijk archief Nieuwe-Tonge 1579-1811

Rechterlijk archief Stad aan 't Haringvliet 1650-1811

Gaarder Middelharnis 1725-1805

Gaarder Nieuwe-Tonge 1764-1805

Gaarder Stad aan 't Haringvliet 1751-1805

Notarieel archief Middelharnis 1620-1649, 1660-1775, 1800-1915

Notarieel archief Sommelsdijk 1800-1863

Notarieel archief Nieuwe-Tonge 1694-1726, 1808-1811

Notarieel archief Stad aan 't Haringvliet 1792-1797

Registers van eigendomsovergang Middelharnis 1812-1832

Flakkeesche Gemeenschap 1946-1965

Ambachtsheerlijkheid Stad aan 't Haringvliet 1359-1950

Nederlands Hervormde Jongelingsvereniging Jehova Nissi te Sommelsdijk 1920-1980

Commissie van werkverschaffing gedurende de winter in Middelharnis 1845-1846

Liefdadigheidsgezelschap Dorcas te Middelharnis 1830-1927

Commissie voor Spijsuitdeling te Middelharnis 1842-1923

Vereniging Steunverlening bij Ziekenhuisverpleging Middelharnis-Sommelsdijk 1925-1959

Onderling Begrafenisfonds te Middelharnis (1815) 1940-ca. 1990
 Het Groene Kruis afd. Middelharnis-Sommelsdijk 1934-1990
 Provinciaal Gereformeerd Weeshuis van Zuid-Holland te Middelharnis 1879-1995
 Gezondheidscommissie Goeree-Overflakkee 1903-1933
 Stichting Vluchtelingenwerk Goeree-Overflakkee 1956-1974
 Boedel Maria Soetens – Melchior Wittens te Herkingen 1590-1948
 Commissie voor bouw- en woningtoezicht in de gemeenten Nieuwe-Tonge en Oude-Tonge 1949-1965
 Commissie verdeling woonruimte Nieuwe-Tonge 1947-1954
 Commissie herstel Flakkee 1953
 N.V. Stoombootmaatschappij Overflakkee en Goedereede 1862-1944
 M.S. Jozina (schipper Van Zetten) Sommelsdijk 1929-1970
 N.V. Brugverbinding Goeree-Overflakkee 1952-1975
 Schippersvereniging Schuttevaer, afd. Oude-Tonge 1915-1933
 Commissie van beheer over de grindweg Ooltgensplaat-Middelharnis-Oude-Tonge 1892-1914
 Bank van lening Middelharnis 1804-1861
 Wagenmakerij Kleinod Dirksland + familiebescheiden 1878-1923
 Coöperatieve vereniging kolenbond Algemeen Belang U.A. Ooltgensplaat 1916-1995
 Visafslag Middelharnis 1652-1846
 Stukken uit het archief van de familie Slis betreffende de haven en de visserij van Middelharnis 1662-1880
 Onderlinge Varkensverzekering Sommelsdijk-Middelharnis 1939-1972
 N.V. tot Exploitatie van de Van Pallandtpolder 1894-1970
 Centrale Veiling Goeree-Overflakkee 1916-1970
 Kleinlandbouwbedrijf De Eendracht Middelharnis 1946-1990
 Dorps- en Landbouwvereniging Sommelsdijk 1908-1972
 Landarbeidersvereniging Sommelsdijk 1919-1957
 Hollandse Maatschappij van Landbouw, afdeling Goeree en Overflakkee 1848-1970
 De drie Flakkeese Landbouworganisaties 1970-1995
 Coöperatieve pootaardappelbewaarpplaats Oude-Tonge 1947-1994
 Landbouwvereniging Ons Belang/Coöperatieve Landbouwvereniging Melissant e.o. 1948-1972
 Cichoreiproefvelden
 Commissie tot beheer en administratie van het Schoolfonds Middelharnis 1839-1861
 Commissie tot wering van het schoolverzuim Nieuwe-Tonge 1922-1965
 Handelsavondschoon Middelharnis 1956-1987
 Flakkeesche Zwemclub te Middelharnis 1927-1964
 Goereese Sport Vereniging 1933-1951
 Maatschappij tot van 't Algemeen, departement Middelharnis-Sommelsdijk 1810-2000
 Gemengde Zangvereniging Volkszang Middelharnis-Sommelsdijk 1905-1962
 Oranjevereniging Ons Vorstenhuis Middelharnis 1948-1963
 Leesgezelschap Onderlinge Vriendschap Sommelsdijk 1825-1900
 Wetenschappelijk Genootschap Goeree-Overflakkee 1945-1965
 Schuttersraad Middelharnis 1830-1907
 Brandweervereniging Sommelsdijk 1932-1987
 Dienst Bescherming Bevolking Nieuwe Tonge 1950-1962
 Het Metalen Kruis

GEMEENTE OOSTFLAKKEE

Bestuur van het ambacht Sint Adolphsland (Ooltgensplaat en Den Bommel) tot 1812 en het gemeentebestuur van Ooltgensplaat tot 1931
 Gemeente Den Bommel 1812-1938
 Dorps- en gemeentebestuur van Oude-Tonge tot 1904
 Gemeente Oostflakkee 1966-1985
 Armbestuur grote- en algemene huisarmen van Ooltgensplaat 1811-1965
 Het burgerlijk weeshuis van Ooltgensplaat 1691-1821
 Algemeen armbestuur van Den Bommel 1857-1937

Algemeen ambestuur en burgerweeshuis van Oude-Tonge 1815-1902
Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Oude-Tonge
Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Den Bommel
Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Ooltgensplaat
Bevolkingsregisters van de gemeente Oude-Tonge
Bevolkingsregisters van de gemeente Den Bommel
Bevolkingsregisters van de gemeente Ooltgensplaat
Boedel Bigge te Ooltgensplaat (1718) 1723-1935

GEMEENTE GOEDEREDE

Stadsbestuur van Goedereede tot 1813
Gemeente Goedereede 1813-1965
Dorpsbestuur en municipaliteit van Stellendam 1768-1811
Gemeente Stellendam 1817-1965
Baljuw en mannen van beschikke van Ouddorp 1575-1842
Ambacht Ouddorp en Oudeland, Oude- en West-Nieuwland en Oude Oostdijk 1724-1795
Ouddorp en Oudeland, Oude- en West-Nieuwland en de Oude Oostdijk na 1806 en van Ouddorp 1795-1813
Gemeente Ouddorp 1813-1965
Algemeen ambestuur van Goedereede 1814-1966
Algemeen ambestuur van Stellendam 1847-1964
Burgerlijk ambestuur van Ouddorp 1814-1964
Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Goedereede
Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Stellendam
Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Ouddorp
Bevolkingsregisters van de gemeente Goedereede
Bevolkingsregisters van de gemeente Stellendam
Bevolkingsregisters van de gemeente Ouddorp
Burgemeester-hulpofficier van justitie Goedereede 1852-1944
Burgemeester-strandvonder Goedereede 1853-1960
Strandvonder van Westvoorne 1628-1846
Opperstrandvonder van Voorne (t/m 1834), Goeree en Overflakkee 1810-1852
Burgemeester-hulpofficier van justitie Stellendam 1817-1943
Burgemeester-strandvonder Stellendam 1880-1945
Burgemeester-hulpofficier van justitie Ouddorp 1817-1941
Burgemeester-strandvonder Ouddorp 1852-1949
Centraal bureau voor de verzorging van oorlogsslachtoffers Ouddorp 1945-1663
Opzichter van 's lands lazaret of quarantainehuis tot 1815
Commissie van weldadigheid tot ondersteuning van noodlijdende ingezetenen van Goedereede (gedurende de winter) 1827-1872
Bedelingscommissie van Goedereede 1879-1880
Vereniging tot steun bij ziekenhuisverpleging te Goedereede en Oostdijk 1927-1948
Commissie belast met het toezicht en beheer der typhusbarakken 1945
Distributiebureau voor de verzorging der oorlogsslachtoffers Goedereede 1945-1948
Commissie voor bouw- en woningtoezicht in de gemeenten Goedereede en Stellendam 1947-1965
Stichting herbouw Havenhoofd 1945-1960
Woningbedrijf Ouddorp 1948-1965
Commissie van beheer over de grindweg Ouddorp-Sommelsdijk 1852-1927
Beheerders van de haven van Goedereede (stadsbestuur en besturen der polders) en van de havenmeesters 1638-1819
Penningmeester van de haven van Goedereede 1818-1876
Levensmiddelenbedrijf Stellendam 1918-1920
Levensmiddelenbedrijf Goedereede 1917-1919
Stichting Ontwikkeling Stellendam 1962-1968
Distributie Ouddorp 1936-1959

Brandstoffencommissie 'Ouddorp' (gemeenten Ouddorp, Goedereede en Stellendam) 1917-1920
 Afdeling Goedereede van de Vereeniging ter bevordering van de Nederlandsche visscherij 1887-1890
 Commissie tot wering van het schoolverzuim Goedereede 1909-1935
 Vereniging tot oprichting en instandhouding van een bewaar-, brei- en naaischool te Goedereede 1867-1885
 Leesgezelschap Goedereede 1888-1923
 Stichting Verenigingsgebouw Goedereede 1950-1962
 Commissie belast met de voorbereiding van de diverse Oranjefeesten en het Onafhankelijkheidsfeest te Ouddorp 1863-1913
 C. Goekoop als commies van 's landsmagazijnen 1798-1816
 Brigade Goedereede van de Gendarmerie Imperiale 1811-1813
 Gedeputeerden van de municipaliteiten van Overflakkee en Goedereede inzake de regeling van de requirities van de Franse troepen en andere oorlogszaken 1795-1809
 Sint Jorisgilde te Ooltgensplaat 1535-1689
 Schuttersgilde Sint Sebastiaan te Oude-Tonge 1521, 1539
 Schuttersgilde Sint Joris te Oude-Tonge 1553

GEMEENTE DIRKSLAND

Gemeente Onwaard 1724-1857
 Gemeente Roxenisse 1694-1857
 Dorpsbestuur van Melissant 1683-1811
 Gemeente Melissant 1817-1965
 Dorpsbestuur van Herkingen 1599-1815
 Gemeente Herkingen 1817-1965
 Dorpsbestuur van Dirksland tot 1813
 Gemeente Dirksland 1813-1965
 Algemeen armbestuur van Onwaard 1817-1856
 Algemeen armbestuur van Melissant 1814-1965
 Algemeen armbestuur van Herkingen 1815-1965
 Algemeen armbestuur van Dirksland 1814-1964
 Burgerlijk weeshuis van Dirksland 1868-1949
 Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Dirksland
 Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Herkingen
 Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Melissant
 Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Roxenisse
 Registers geboorten, huwelijken en overlijdens van de gemeente Onwaard
 Bevolkingsregisters van de gemeente Dirksland
 Bevolkingsregisters van de gemeente Herkingen
 Bevolkingsregisters van de gemeente Melissant
 Burgemeester-strandvonder Herkingen 1870-1918
 Distributiebureau voor de verzorging der oorlogsslachtoffers Dirksland 1945-1948
 Commissie van beheer der gemeenten Dirksland, Melissant en Roxenisse (later ook Onwaard) inzake de Aziatische braakloop (Cholera commissie) 1832-1834
 Commissie tot spijsuitdeling Dirksland 1829-1900
 Commissie van weldadigheid, sedert 1874 Commissie van winterbedeling Dirksland 1853-1969
 Gemeentearchitect, later gemeenschappelijke technische dienst Dirksland e.o. 1947-1965
 Woonruimtecommissie Melissant 1948-1965
 Woonruimtecommissie Dirksland 1949-1965
 Woningbedrijf Melissant 1951-1965
 Woningbedrijf Herkingen 1956-1965
 Commissie van beheer over de weg Sas van Dirksland-Herkingen 1869-1935
 Gasbedrijf en Gascommissie Dirksland 1927-1968
 Vereniging voor de spaarbank te Dirksland 1873-1896
 Het Vlasfonds, sedert 1845 gemeentelijke vlasserij Dirksland 1841-1847
 Commissie van beroep als bedoeld in art. 13 der Landarbeiderswet 1956-1961

Meestof 'De Hoop' te Herkingen 1788-1878
Commissie tot wering van het schoolverzuim Melissant 1901-1963
Commissie geneeskundig schooltoezicht Melissant 1949-1964
Schoolcommissie Dirksland 1880-1920
Speeltuinvereniging Melissant 1955-1965
Zwemvereniging 'Poseidon' Melissant 1955-1962
Verenigingsgebouw Melissant 1955-1962
Stichting 'Ons verenigingsgebouw' Dirksland 1955-1960
Commissie verenigingsgebouwen Dirksland
Afdeling Dirksland e.o. van de Nederlandsche vereeniging voor luchtbescherming 1938-1945

WATERSCHAP HOLLANDSE DELTA

De Kroningspolder (1828) 1899-1981
Commissie uit het Oudeland van Ouddorp 1952-1959 en de commissie Witte Brug 1959-1967
De Springert 1853-1967
De Plas (1722,1792) 1848-1956
Het Oude Nieuwland 1799-1967
Het West Nieuwland 1797-1967
De Generale Dijkage 1957-1967
Westerloo 1915-1956
Oud-Onwaard en Aarddijkswal (1504, 1675) 1701-1967
Het Molengors 1912-1957
Nieuw-Stellendam
De Grote Zuiderpolder 1653-1956
De Kleine Zuiderpolder 1777-1956
De Woutrinapolder 1898-1957
De Rooklaasplaat 1621-1956
De Bokkepolder 1802-1956
De polder Goeree 1967-1980
Het Oudeland van Ouddorp 1799-1967
De Goereese Polder 1956-1967
De Oude Oostdijk (1662, 1779) 1797-1956 (1957)
Oud- en Nieuw Westerloo en de Nieuwe Oostdijk 1591-1956
De generale dijkage van Stellendam 1765-1956
De polder Dirksland 1577-1920
Oud-Melissant (1664, 1672) 1697-1919
Oud-Kraaijer 1676-1919
Het Nieuwland 1669-1919
Oud-Kraaijer en Het Nieuwland 1920-1967
De Christoffelpolder 1891-1967
De Commissie Grindwegen 1894-1966
Oost-Kraaijer 1967-1972
De gemene uitwatering van Dirksland 1790-1972
Het Oudeland van Oude-Tonge 1891-1972
De Oude Plaat (1762) 1836-1972
Kraaijestein 1759-1967
Kraaijenisse 1759-1972
Nieuw-Kraaijer 1708-1972
De polders lozende door het Oudeland van Oude-Tonge 1891-1972
Roxenisse 1665-1919
Alteklein (1736) 1862-1919
De verenigde polders Het Oudeland, Noordland, Oosteinde, Tille en Molenpolder 1858-1890
De oude polders onder Oude-Tonge 1438-1858
De polder Noordland onder Nieuwe-Tonge 1684-1890
De Gabriëllinapolder 1870-1973

De polders lozende door de Suyspolder 1891-1957
 De Molenpolder 1479-1858
 Het Zuiderland 1544-1890
 De Suyspolder 1656-1890
 De oude polders onder Middelharnis 1556-1890
 Het Oudeland van Middelharnis 1890-1905
 Duivenwaard 1614-1905
 De oude polders lozende op de haven van Middelharnis 1906-1963
 De Menheerse Polder 1964-1972
 De Oostplaat Flakkee 1807-1858
 De Westplaat Flakkee 1807-1858
 Oost- en Westplaat Flakkee 1859-1918
 De Westplaat Flakkee 1918-1972
 De polders onder Sommelsdijk tot 1958
 De polders het Oudeland van Sommelsdijk, Everdina, Christoffel en Oude Oostmoer 1858-1890
 De polders lozende op de haven van Sommelsdijk 1891-1961
 De Sommelsdijkse Polder 1962-1972
 De Nieuwe Stad 1687-1934
 De Nieuwe Stad en Lieve Vrouwenpolder 1935-1972
 De polder Den Bommel 1594-1890
 De Uitslag 1595-1890
 De Tille 1524-1890
 De polders lozende door Den Bommel 1891-1956
 De Molenpolder onder Den Bommel 1614-1956
 De Bommelse Polder 1957-1972
 De Oude Stad 1650-1890
 De polders lozende door de Oude Stad 1890-1934
 De Oude Stad 1935-1967
 De Johannespolder 1761-1967
 Het Bezomerkadegors (1862) 1908-1967
 Van Pallandtpolder
 De Oostplaat Flakkee 1917-1967
 De Brienenspolder 1921-1967
 Het waterschap JOBOPP 1956-1967
 De Stadse Polder 1967-1972
 Oud-Herkingen 1606-1959
 Sint Elisabeth 1622-1959
 Diederik 1699-1959
 De polder Herkingen 1959-1972
 De polder Battenoord 1600-1933
 Sint-Jacobspolder 1667-1775
 De commissie van bestuur van het ordinair kerkgeschoot der polders onder Nieuwe-Tonge 1596-1876
 De polder Klinkerland 1599-1933
 De oude polders lozende op de haven van Klinkerland 1934-1972
 Den Grooten Blok 1599-1953
 Den Nieuwen Blok 1652-1953
 De Krammerpolder 1719-1953
 De Heerenpolder 1647-1953
 De Magdalenapolder 1659-1953
 De Anna-Wilhelminapolder 1806-1953
 Het waterschap der gemeenschappelijke uitwatering met (stoom)bemaling van en door de Heerenpolder
 De Krammerse Polder 1954-1973
 Sint Adolfsland 1959-1972
 Het Oudeland van Ooltgensplaat 1586-1959

De Noordpolder 1525-1717
De commissie herdijking 1718-1737
De Galathee- en Mariapolder 1858-1959
De polder Galathee 1589-1857
De Mariapolder 1725-1857
De Weipolder en Alteklein 1858-1959
De Weipolder 1594-1857
Alteklein 1602-1857
De Kruispolder 1626-1959
Het Rietveld 1646-1959
De Groote Adriana-Theodorapolder 1927-1948
De Dijkkring Flakkee
De Polder Goeree
Waterschap Flakkee
Rijkswaterstaat, directie Zuid-Holland: De kust van Goeree
De Wegcommissies op Goeree-Overflakkee 1921-1922, 1948-1955
Vereniging van brandweercommandanten 1954-2003

BIJLAGE III

Aanwinsten archieven 2005-2008

UIT HET NATIONAAL ARCHIEF

Doop-, trouw- en begraafregisters

Dirksland 1598-1812
Herkingen 1695-1811
Melissant 1795-1811
Ooltgensplaat 1648-1812
Den Bommel 1663-1812
Oude-Tonge 1662-1812
Goedereede 1658-1812
Ouddorp 1636-1812
Stellendam 1774-1812

Huwelijksbijlagen

Dirksland 1812-1932
Den Bommel 1812-1932
Herkingen 1812-1932
Ooltgensplaat 1812-1932
Oude-Tonge 1812-1932
Goedereede 1812-1832
Ouddorp 1812-1932

Weeskamer

Dirksland 1585-1811
Herkingen 1604-1809
Ooltgensplaat 1592-1811
Oude-Tonge 1679-1812
Goedereede 1536-1810
Ouddorp 1620-1810
Stellendam 1770-1809

Rechterlijke archieven

Dirksland 1571-1811
Herkingen 1601-1811
Oud Ooltgensplaat en Den Bommel 1558-1811
Nieuw Ooltgensplaat en Den Bommel 1559-1811
Oude-Tonge 1613-1811
Goedereede 1493-1811
Ouddorp 1620-1811
Stellendam 1768-1811

Belastingen

Gaarder Dirksland 1717-1805
Gaarder Herkingen 1695-1805
Gaarder Ooltgensplaat 1650-1806
Gaarder Oude-Tonge 1717-1805
Gaarder Goedereede 1695-1805
Gaarder Ouddorp 1695-1805
Gaarder Stellendam 1774-1805
Gaarder en ontvanger der gemene middelen van Middelharnis 1650-1806
Gaarder en ontvanger der gemene middelen van Dirksland 1650-1806
Gaarder en ontvanger der gemene middelen van Herkingen 1650-1806

Gaarder en ontvanger der gemene middelen van Ooltgensplaat 1650-1806
Gaarder en ontvanger der gemene middelen van Goedereede 1650-1806
Gaarder en ontvanger der gemene middelen van Ouddorp 1650-1806

Notarissen

Middelharnis 1916-1925
Dirksland 1729-1739, 1797-1925
Herkingen 1771-1804
Melissant voor 1843
Ooltgensplaat 1605-1624, 1712-1747, 1812-1925
Oude-Tonge 1808-1851, 1863-1925
Goedereede 1694-1719, 1812-1925
Ouddorp 1730-1749, 1810-1853

Registers van eigendomovergang c.s.

Middelharnis 1812-1832
Dirksland 1812-1832
Herkingen 1812-1822
Ooltgensplaat 1812-1818
Oude-Tonge 1812-1818
Goedereede 1812-1832
Ouddorp 1812-1831

VAN DE DEELNEMERS

Gemeentearchief Middelharnis 1966-1985
Grondbedrijf gemeente Middelharnis 1966-1990
Gemeentearchief Goedereede 1966-1985
Gemeentearchief Dirksland 1966-1985
Personeelsvereniging Waterschap Goeree-Overflakkee
Ondernemingsraad Waterschap Goeree-Overflakkee
Overlegorgaan Goeree-Overflakkee 1970-2004
Intergemeentelijk Samenwerkingsverband Goeree-Overflakkee 1989-2004
De Komeet te Oude-Tonge
Vereniging voor kleuteronderwijs Goedereede
Vismijn Ouddorp
Haegse Huus Stellendam
Oostdam Goedereede
Stichting verenigingsgebouw Ouddorp

VAN DERDEN

Ambachtsheerlijkheid van St. Adolphsland
Hervormde Gemeente Oude-Tonge
Hervormde Gemeente Nieuwe-Tonge
Hervormde Gemeente Ouddorp
Hervormde Gemeente Herkingen
Hervormde Exodus Gemeente
Hervormde Gemeente Langstraat
Gereformeerde Kerk Middelharnis
Classis Brielle van de Gereformeerde Kerk
PvdA afd. Middelharnis 1946-2000
Het Groene Kruis afd. Ooltgensplaat 1916-1930
Het Groene Kruis afd. Dirksland
Het Groene Kruis afd. Stellendam
Philadelphia afd. Goeree-Overflakkee
Stichting Hervormd Diaconale Hulpverlening

Stichting Wijkgroep Middelharnis-Zuid
Het Rode Kruis afd. Ooltgensplaat
Streekcommissie Goeree-Overflakkee
Bewonerscomité Langeweg Middelharnis-Sommelsdijk
N.V. EMGO 1930-1995
Gasfabriek Middelharnis-Sommelsdijk 1907-1949
Gascentrale Flakkee 1950-1970
Fietsenzaak Groenendijk te Sommelsdijk
Cichoreiproefvelden
Landarbeidersbond afd. Oude-Tonge
Wildbeheerseenheid Goeree-Overflakkee
Ruilverkaveling Flakkee
Christelijke Basisschool Pr. Beatrix te Ouddorp
Tennisvereniging Menheerse
M.S.V. & A.V. Flakkee
Padvinderij Middelharnis-Sommelsdijk
Deltafederatie H.V. Krammer
VVV Overflakkee
Stichting Omloop Goeree-Overflakkee
Vereniging voor Natuur- en Landschapsbescherming Goeree-Overflakkee
Stichting Kerkconcerten Goeree-Overflakkee
De Orgelvriend
COV Laudanum
Sociëteit Rethorica Sommelsdijk
Stichting tot behoud van Hotel Spee
Werkgroep behoud de Wildeman
Stichting tot bescherming van het dorpsgezicht
Vereniging voor amateurarcheologen De Motte
Stichting tot behoud van de molens op Goeree-Overflakkee
Beeldend Dirksland